Rozpočet veřejné vysoké školy

Praktická příručka pro studentské senátorky a senátory

Jak rozpoznat podstatná čísla, položit správné otázky a kontrolovat, zda rozpočet naplňuje strategii školy i potřeby studentstva.

Studentská komora
Rady vysokých škol

Obsah

Jak příručku používat **3**

1. Proč je rozpočet senátorskou agendou 4

2. Rozpočtový jazyk bez zbytečné účetničiny 5

3. Odkud veřejná vysoká škola získává peníze 7

4. Fondy: úspory, rezervy a závazky do budoucna 12

5. Jak se peníze rozdělují uvnitř školy 13

6. Jaké podklady má senát požadovat 14

7. Rozpočtový proces v akademickém senátu 15

8. Praktický postup analýzy rozpočtu 17

9. Studentský pohled na rozpočet 18

10. Varovné signály a vhodné otázky 20

11. Příklad: co lze vyčíst z rozpočtu VUT 2026 21

12. Kontrola po schválení 22

13. Kontrolní seznam studentského senátora 23

14. Slovník nejčastějších zkratek a pojmů 24

Použité zdroje a aktuálnost 25

Jak příručku používat

Tato příručka je určena členkám a členům akademických senátů veřejných vysokých škol (VVŠ) a jejich fakult, zejména těm, kteří se s rozpočtem setkávají poprvé. Neučí účetnictví. Pomáhá položit správné otázky, rozlišit podstatné informace od technických detailů a rozhodovat se s vědomím dopadů na studující, dlouhodobou stabilitu školy a její strategický rozvoj.

Rozpočty jednotlivých vysokých škol se liší názvy tabulek, vnitřními pravidly i mírou centralizace. Celostátní principy jsou společné, vnitřní rozdělování peněz ale vždy určuje konkrétní škola. Proto je nutné číst tuto příručku společně se statutem, pravidly hospodaření, jednacím řádem akademického senátu a aktuálními pravidly sestavení rozpočtu vlastní školy.

Hlavní princip: *Rozpočet není jen účetní tabulka. Je to strategie školy převedená do čísel. Ukazuje, které činnosti jsou skutečně prioritou, kdo nese riziko a jakou rezervu si instituce ponechává do budoucna.*

Orientace za pět minut

Pokud máte na prostudování návrhu rozpočtu jen omezený čas, zjistěte nejprve sedm věcí:

1. Jaké části rozpočtu senát skutečně schvaluje a které pouze projednává?
2. Jak se mění celkové výnosy a náklady proti návrhu pro minulý rok a proti skutečnosti loňského čerpání?
3. Které příjmy jsou stabilní a které jednorázové nebo účelově vázané?
4. Co nejvíce roste a co se naopak krátí?
5. Kolik se převádí do centralizovaných zdrojů a na co budou použity?
6. Jak se změny projeví ve stipendiích, výuce, službách, ubytování, stravování a podpoře studujících?
7. Jaké jsou hlavní rozpočtové nejistoty a kdy o nich senát dostane další informaci?

Praktický tip: *Praktický tip: Nikdy neposuzujte pouze letošní plán. Požadujte alespoň srovnání „skutečnost předminulého roku – schválený plán minulého roku – očekávaná skutečnost minulého roku – návrh běžného roku“ a komentář k největším změnám. Pokud tyto informace nejsou součástí předložených materiálů, nebojte se je vyžádat – jako členové akademického senátu máte právo získat podklady potřebné pro odpovědné rozhodnutí.*

1. Proč je rozpočet senátorskou agendou

Na rozpočtu závisí, zda škola dokáže udržet kvalitu výuky, mzdy, budovy, informační systémy, knihovny, poradenské služby, koleje a menzy i podporu studentských aktivit. Často se v něm střetávají legitimní potřeby, na které nestačí dostupné zdroje. Úlohou akademického senátu proto není pouze ověřit, zda se součty rovnají. Senát má posoudit, zda návrh odpovídá strategii školy, rozděluje zdroje transparentně a neodkládá neřešené problémy do dalších let.

Zákonná pravomoc akademického senátu

Podle § 9 odst. 1 písm. c) zákona o vysokých školách akademický senát veřejné vysoké školy schvaluje rozpočet a střednědobý výhled předložené rektorem a kontroluje využívání finančních prostředků školy. Schvaluje také výroční zprávu o hospodaření. Návrh rozpočtu musí být nejméně sedm dnů před projednáváním zpřístupněn členům akademické obce způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Na fakultě je zákonné vymezení formulováno trochu jinak. Akademický senát fakulty podle § 27 odst. 1 písm. c) schvaluje rozdělení finančních prostředků fakulty předložené děkanem a kontroluje jejich využívání. Současně schvaluje výroční zprávu o hospodaření fakulty.

> ***Důležité rozlišení:*** *Akademický senát vysoké školy schvaluje rozpočet a střednědobý výhled celé školy. Akademický senát fakulty schvaluje rozdělení finančních prostředků fakulty. Přesný vztah obou úrovní určují vnitřní předpisy školy.*

Kdo má v rozpočtovém procesu jakou roli

Aktér	Základní role	Na co se senátor aktéra ptá?
Rektor	Předkládá rozpočet a střednědobý výhled; odpovídá ministrovi za účelné využívání příspěvků a dotací a za řádné hospodaření.	Jaké jsou priority, rizika a důvody navrženého rozdělení?
Kvestor	Řídí hospodaření a vnitřní správu školy; zpravidla koordinuje přípravu rozpočtu a podkladů.	Z jakých dat a předpokladů výpočet vychází?
Akademický senát VVŠ	Schvaluje rozpočet a střednědobý výhled; kontroluje využití prostředků.	Je návrh úplný, udržitelný, srozumitelný a v souladu se strategií?
Ekonomická komise senátu	Podrobně projednává návrh a připravuje stanovisko pro plénum. Její pravomoci určuje senát.	Byly zodpovězeny technické otázky a doloženy výpočty?
Správní rada	Po schválení akademickým senátem schvaluje rozpočet a střednědobý výhled.	Zda správní rada návrh schválila; pokud ne, z jakých důvodů jej vrátila akademickému senátu.
Děkan a tajemník fakulty	Připravují a řídí hospodaření fakulty podle pravidel školy.	Jak se celoškolské rozdělení promítá do činností fakulty?
Akademický senát fakulty	Schvaluje rozdělení finančních prostředků fakulty a kontroluje jejich využití.	Jsou priority fakulty kryté reálnými zdroji?

Schválení rozpočtu a kontrola hospodaření jsou dvě různé fáze téže odpovědnosti. Schválením práce senátu nekončí. Bez průběžných informací, rozpočtových změn a výroční zprávy o hospodaření nelze posoudit, zda byl rozpočet naplněn.

2. Rozpočtový jazyk bez zbytečné účetničiny

Rozpočet, účetnictví a peněžní tok nejsou totéž

Rozpočet veřejné vysoké školy (dale jen VVŠ) je plán výnosů a nákladů na kalendářní rok. Účetnictví následně zachycuje skutečnost. Stav peněz na účtu a peněžní tok jsou další pohled – příjem nebo výdaj peněz nemusí nastat ve stejném období jako účetní výnos nebo náklad.

Kladný hospodářský výsledek přitom automaticky neznamená, že má škola dostatek likvidních prostředků na účtech. Výnos mohl být zaúčtován dříve, než škola peníze skutečně obdržela, nebo mohou být dostupné prostředky účelově vázány. Platí to i obráceně: dostatek peněz na účtu nemusí znamenat kladný hospodářský výsledek, protože část prostředků může patřit do jiného období nebo být určena na budoucí závazky. Senátor by proto měl sledovat hospodářský výsledek, peněžní tok i aktuální likviditu školy.

Pojem	Jednoduché vysvětlení	Příklad
Výnos	Hodnota, která patří do výsledku daného období.	Přiznaný příspěvek na vzdělávací činnost.
Náklad	Spotřeba zdrojů patřící do daného období.	Mzda za prosinec nebo účetní odpis budovy.
Příjem	Skutečný přítok peněz.	Měsíční platba příspěvku na účet školy.
Výdaj	Skutečný odtok peněz.	Úhrada faktury nebo nákup zařízení.
Hospodářský výsledek	Rozdíl výnosů a nákladů za období.	Zisk, nulový výsledek nebo ztráta.
Peněžní tok (Cash flow)	Změna stavu peněz za období.	Škola může mít kladný výsledek, ale dočasně málo hotovosti.

Zákon vyžaduje, aby rozpočet VVŠ nebyl sestaven jako deficitní. To však samo o sobě nezaručuje finanční zdraví. Rozpočet lze formálně vyrovnat například čerpáním fondů, jednorázovým prodejem majetku nebo optimistickým odhadem budoucích výnosů. Senátor má proto sledovat nejen konečný součet, ale také strukturu a původ zdrojů, z nichž je rovnováhy dosaženo.

Příspěvek a dotace

Rozlišení příspěvku a dotace je důležité, protože určuje, jak volně může škola s prostředky nakládat, převádět je mezi roky a měnit jejich použití. Příspěvek je zpravidla určen obecněji na vzdělávací a tvůrčí činnost, zatímco dotace je účelově vázána a její čerpání i vypořádání se řídí konkrétními podmínkami poskytovatele.

Příspěvek	Dotace
Základní zdroj zejména pro vzdělávací a tvůrčí činnost.	Prostředky poskytnuté na konkrétně vymezený účel nebo projekt.
MŠMT jej poskytuje rozhodnutím na základě žádosti VVŠ.	Poskytovatelem může být MŠMT, jiný resort, agentura, kraj, obec nebo zahraniční subjekt.
Zůstatek příspěvku lze za zákonných podmínek převést do příslušných fondů.	Nevyčerpané prostředky se vypořádají podle rozhodnutí, smlouvy a právních předpisů; možnost převodu bývá omezená.
Vnitřní rozdělení může být relativně flexibilní, pokud je zachován účel a pravidla veřejné podpory.	Přesuny mezi položkami nebo mezi běžnými a kapitálovými prostředky mohou vyžadovat souhlas poskytovatele.

Běžné a kapitálové prostředky

Neinvestiční neboli běžné prostředky kryjí zejména mzdy, služby, energie, stipendia, drobný materiál, opravy a další provozní náklady. Investiční neboli kapitálové prostředky slouží k pořízení a technickému zhodnocení dlouhodobého majetku. Přesná hranice a účetní zachycení se řídí právními a vnitřními pravidly.

Přesun peněz mezi běžnou a kapitálovou částí nemusí být automaticky možný. Škola proto může mít dost prostředků celkem, ale přesto nemít volné peníze na mzdy nebo běžný provoz.

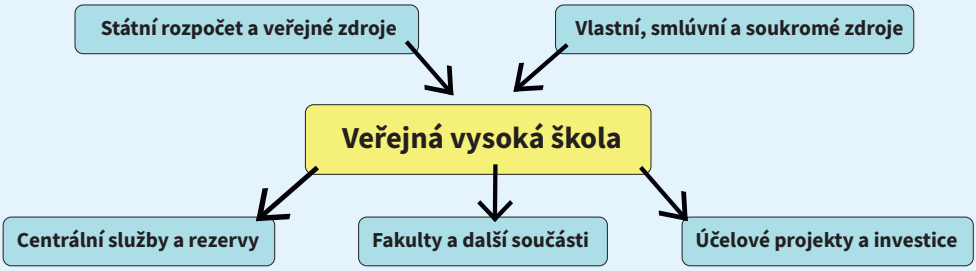
Hlavní a doplňková činnost

Hlavní činnost naplňuje poslání školy ve vzdělávání, tvůrčí činnosti a souvisejících aktivitách. V doplňkové činnosti škola za úplatu vykonává činnosti, které na její poslání navazují nebo účinněji využívají lidské zdroje a majetek – například pronájmy, zakázkový výzkum nebo odborné služby. Náklady a výnosy doplňkové činnosti musí být účetně odděleny a doplňková činnost nesmí ohrozit kvalitu, rozsah ani dostupnost hlavní činnosti.

Otázka pro senát: *Pokud doplňková činnost vykazuje ztrátu, kdo ji fakticky financuje? Pokud naopak vykazuje zisk, jak a podle jakých pravidel bude zisk využit?*

3. Odkud veřejná vysoká škola získává peníze

Zjednodušená cesta peněz

Příjmy VVŠ vyjmenovává § 18 zákona o vysokých školách. Patří mezi ně zejména příspěvek ze státního rozpočtu, veřejná podpora výzkumu, dotace, poplatky spojené se studiem, výnosy z majetku a doplňkové činnosti, příjmy ze státních fondů, obcí a krajů a také dary či dědictví.

Pozor na terminologii: zákon o vysokých školách používá pojem „příjmy“ jako souhrnné označení zdrojů veřejné vysoké školy. V účetním a rozpočtovém pohledu je však třeba rozlišovat mezi příjmem jako skutečným přítokem peněz a výnosem jako hodnotou náležející do výsledku určitého období.

Příspěvek MŠMT v roce 2026

Pravidla MŠMT pro rok 2026 člení příspěvek do čtyř rozpočtových okruhů. Názvy a váhy se mohou v dalších letech změnit; senátor proto vždy pracuje s pravidly pro daný kalendářní rok, jehož rozpočet schvaluje.

Rozpočtový okruh (RO)	Ukazatele v roce 2026	Co financují
I - institucionální financování	A, K, P a opatření vlády	Fixní a výkonovou část vzdělávací a tvůrčí činnosti, společenskou poptávku a vybraná vládní opatření.
II - podpora studujících	C, S, U	Doktorská, sociální a ubytovací stipendia. V roce 2026 z tohoto okruhu zmizel ukazatel J – dotace na ubytování a stravování studentů – navzdory výraznému nesouhlasu SK RVŠ. Oproti roku 2025 tak byla zrušena přímá podpora ve výši více než 115 mil. Kč. Náklady na provoz kolejí a menz však spolu s ukazatelem nezmizely a musí být pokryty z jiných zdrojů vysokých škol nebo z plateb studujících.
III - rozvoj VVŠ	I	Program na podporu strategického řízení a případné další rozvojové programy.
IV - mezinárodní spolupráce a ostatní	D, FUČ, F a další	Mezinárodní spolupráci, Evropské univerzitní aliance, uměleckou činnost, systémové priority a mimořádné události.

Fixní část A

Fixní část je stabilizačním základem institucionálního financování. V roce 2026 se prostředky rozdělují podle podílů uvedených v příloze pravidel MŠMT. Tyto podíly vycházejí z historického rozložení studentů mezi veřejnými vysokými školami a z ekonomické náročnosti studijních programů; nejsou každoročně přepočítávány podle aktuálního podílu školy na celkovém počtu studentů. Proto již nemusejí odpovídat současnému rozložení studentů mezi školami. Stabilitu doplňuje kontrola výkonů školy: sleduje se mimo jiné počet přepočtených studií studentů zapsaných do prvních ročníků a průměrný koeficient ekonomické náročnosti studijních programů; referenčním bodem jsou údaje k 31. říjnu 2017. Koeficient ekonomické náročnosti vyjadřuje relativní nákladovost studijních programů, nikoli přesný výpočet skutečných nákladů na jedno studium.

Výkonová část K

Výkonová část porovnává školy uvnitř čtyř segmentů. Porovnání kvality a výkonů se provádí odděleně pouze mezi veřejnými vysokými školami ve stejném segmentu.

Výkonovou část K ani její jednotlivé indikátory nelze chápat jako žebříček kvality vysokých škol. Zachycují pouze vybrané měřitelné charakteristiky používané pro rozdělení části příspěvku. Výsledky navíc ovlivňuje oborová skladba školy, regionální trh práce, struktura studujících a další okolnosti, které škola nemá plně pod kontrolou. Vyšší hodnota indikátoru proto sama o sobě nemusí znamenat vyšší kvalitu vzdělávání.

Zařazení veřejných vysokých škol do segmentů

Segment	Charakteristika	Veřejné vysoké školy	Počet
1	Umělecké VVŠ	AMU, AVU, JAMU, UMPRUM	4
2	Neuniverzitní VVŠ	VŠPJ, VŠTE	2
3	Ostatní VVŠ rozdělené podle velikosti a objemu výkonů ve výzkumu a vývoji	JU, UJEP, VETUNI, OU, UHK, SU, VŠCHT, ZČU, TUL, UPAR, VŠB-TUO, UTB, VŠE, ČZU, MENDELU	15
4	Ostatní VVŠ rozdělené podle velikosti a objemu výkonů ve výzkumu a vývoji	UK, MU, UPOL, ČVUT, VUT	5

Poznámka: Zkratka UP označuje Univerzitu Palackého a zkratka UPAR označuje v Pravidlech MŠMT Univerzitu Pardubice.

Váhy indikátorů výkonové části K

Soubor hodnocených ukazatelů tvoří osm indikátorů. Jejich význam se mezi segmenty liší tak, aby výpočet zohlednil rozdílné poslání a charakter veřejných vysokých škol.

Indikátor	Segment 1	Segment 2	Segment 3	Segment 4
Graduation rate – míra úspěšnosti absolvování	0 %	40 %	15 %	15 %
Mezinárodní mobility	20 %	20 %*	22 %	22 %
Zaměstnanost absolventů	10 %	40 %	10 %	10 %
Výzkum a vývoj (VaV)	10 %	0 %	30 %	30 %
Umělecké výstupy (RUV)	50 %	0 %	3 %	3 %
Externí příjmy	6,5 %	0 %	6,5 %	6,5 %
Studia v cizím jazyce	3,5 %	0 %	3,5 %	3,5 %
Zahraniční akademičtí a výzkumní pracovníci (AP + VP)	0 %	0 %	10 %	10 %
Celkem	**100 %**	**100 %**	**100 %**	**100 %**

* V segmentu 2 vstupují do indikátoru mezinárodní mobility pouze výjezdy studujících.

Jak tabulky číst: *Vysoká škola se ve výkonové části K porovnává pouze se školami ve stejném segmentu. Váha vyjadřuje význam indikátoru při výpočtu podílu školy na prostředcích segmentu; nulová váha znamená, že se indikátor nepoužívá. Segmentace není žebříčkem kvality škol.*

V roce 2026 činí poměr fixní a výkonové části na celostátní úrovni 76,56 % ku 23,44 %. MŠMT poskytuje školám 95 % ročního objemu vypočteného v ukazatelích A a K; zbývající část může být v průběhu roku uvolňována na základě odůvodněných žádostí a zbytek se poskytne po 31. říjnu.

Zásadní pravidlo: *Metodika MŠMT určuje, kolik peněz dostane škola jako celek. Nezavazuje ji, aby stejným vzorcem rozdělovala peníze mezi fakulty a další součásti. Vnitřní algoritmus může mít jiné ukazatele, váhy i stabilizační prvky.*

Část společenské poptávky P

Ukazatel P je účelově zaměřenou součástí institucionálního příspěvku v rozpočtovém okruhu I. MŠMT jej používá tehdy, když stát identifikuje dlouhodobý nedostatek absolventů v profesích zásadních pro fungování společnosti a běžné financování prostřednictvím ukazatelů A a K samo o sobě nevytváří dostatečnou motivaci ke zvýšení kapacit příslušných studijních programů. Podporované oblasti, rozdělovací klíč a kontrolovatelné výstupy proto stanoví konkrétní víceletý program schválený vládou.

Mechanismus společenské poptávky navazuje na dřívější cílenou podporu všeobecného lékařství a veterinárních oborů. Od roku 2026 jsou do ukazatele P začleněny také víceleté programy pro nelékařské zdravotnické, učitelské, speciálně pedagogické a psychologické studijní programy. Celkem se v něm v roce 2026 rozděluje 1,449 mld. Kč, tedy přibližně 5 % rozpočtového okruhu I. Meziroční nárůst z 730 mil. Kč však nepředstavuje pouze nové peníze: část podpory těchto programů byla v roce 2025 vedena ve Fondu vzdělávací politiky.

Je podpora povinná? Ne automaticky pro každou veřejnou vysokou školu. Škola se do programu zapojuje na základě předchozího souhlasu a přijímá konkrétní závazky, například navýšení počtu studentů nebo zajištění personálních a praktických kapacit. Jakmile však podporu přijme, podmínky programu a rozhodnutí MŠMT jsou závazné. Prostředky jsou odděleny od ostatního příspěvku, nemají vstupovat do standardního vnitřního přerozdělování a škola musí vykazovat dosažené výsledky. Při neplnění závazků může MŠMT podporu snížit, neposkytnout v dalších letech nebo požadovat vrácení její části. Formálním příjemcem zůstává škola, i když jsou peníze určeny konkrétní fakultě nebo pracovišti.

Podporované oblasti v roce 2026

Oblast podpory	Podporované programy a hlavní cíle	Částka 2026
Lékařské fakulty	Studijní program Všeobecné lékařství na osmi lékařských fakultách; cílem je dlouhodobé navýšení vzdělávacích kapacit.	700 mil. Kč
Veterinární vzdělávání	Veterinární studijní programy uskutečňované Veterinární univerzitou Brno podle příslušného víceletého opatření. Rozpis pro rok 2026 částku dále nečlení podle jednotlivých programů.	34,9895 mil. Kč
Nelékařské zdravotnické programy	Všeobecné ošetřovatelství, Pediatrické ošetřovatelství, Porodní asistence, Zdravotnické záchranářství, Radiologická asistence a Nutriční terapie. Program směřuje nejméně k 20% navýšení počtu studentů prvních ročníků a ke zvýšení studijní úspěšnosti; prioritou je Všeobecné ošetřovatelství.	394 mil. Kč
Učitelské, speciálně pedagogické a psychologické programy	Speciální pedagogika a Logopedie (+20 %); učitelství s předmětovou specializací pro 2. stupeň ZŠ a SŠ (+10 %); nedostatkové aprobace matematika, informatika, fyzika, chemie, anglický, německý, francouzský a španělský jazyk (+20 %); Psychologie (+50 %). Program nezahrnuje cílené navyšování kapacit učitelství pro MŠ a 1. stupeň ZŠ. Procenta vyjadřují cíle víceletého programu, nikoli nutně nárůst v jediném roce.	320,1 mil. Kč

Praktický tip: *Požadujte, aby rozpočtové podklady uváděly prostředky ukazatele P odděleně podle jednotlivých programů a fakult nebo pracovišť. Součástí podkladů by měly být také přijaté závazky školy, cílové hodnoty, dosavadní plnění a případné riziko krácení či vracení prostředků. Samotná informace, že fakulta obdrží určitou částku z ukazatele P, nestačí k posouzení, zda škola peníze používá v souladu s účelem programu.*

Podpora studujících

Ukazatel C podporuje stipendia studentů doktorských studijních programů. **Ukazatel S** kryje sociální stipendia podle zákonných podmínek a **ukazatel U** ubytovací stipendia pro započitatelné studující. Tyto prostředky nelze posuzovat jen jako provozní výnos školy – mají konkrétní dopad na životní podmínky studentů a jejich vnitřní rozdělení musí odpovídat zákonu a stipendijnímu řádu.

V roce 2026 už pravidla MŠMT neobsahují dřívější ukazatel J na ubytování a stravování. Prostředky byly přesunuty do fixní části A. Dopad na jednotlivé školy ale není mechanicky stejný, protože rozdělovací klíč ukazatele A se liší od dřívějšího ukazatele J.

Otázka pro studující: *Jak se po zrušení ukazatele J změnila celková podpora kolejí a menz? Jak se změnily ceny ubytování a stravování pro studující a jakou část nákladů hradí škola z jiných zdrojů? Je tato podpora transparentně uvedena v rozpočtu, nebo se ztratila v celkovém objemu fixní části A?*

Zásadní pravidlo: *U ukazatele C se neptejte pouze na částku přidělenou MŠMT. Zjišťujte také, kolik prostředků škola přidává z vlastních zdrojů, jaká pravidla používá pro jejich rozdělení a jak se celková částka promítá do skutečného měsíčního příjmu doktorandek a doktorandů.*

Financování výzkumu a vývoje

Pravidla příspěvku MŠMT pro rok 2026 nepokrývají všechny výzkumné zdroje. V rozpočtu školy se obvykle objeví také:

1. institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace (IP DKRVO),
2. účelová podpora grantových projektů od GA ČR, TA ČR, ministerstev a dalších poskytovatelů,
3. do roku 2026 dotace na specifický vysokoškolský výzkum (SVV), z níž byly financovány zejména studentské grantové soutěže; od roku 2027 se má tato samostatná dotace začlenit do IP DKRVO, evropské a mezinárodní projekty,
4. smluvní výzkum a transfer znalostí.

Změnu financování SVV je nutné sledovat samostatně. Od roku 2027 by si studentské senátorky a senátoři měli ověřovat, zda škola z prostředků začleněných do IP DKRVO nadále vyčleňuje odpovídající částku na studentské grantové soutěže a další zapojování studujících do výzkumu. Přesun má omezit administrativu, nikoli podporu studentského výzkumu.

Účelové projekty často přinášejí škole významné výnosy, ale také povinnost spolufinancování, předfinancování nebo udržitelnosti po skončení projektu. Vyšší objem projektů proto není automaticky vyšší objem volně použitelných peněz.

Vlastní a ostatní výnosy

Dalšími zdroji mohou být poplatky za delší studium, výnosy z celoživotního vzdělávání a studia v cizím jazyce, pronájmy, odborné služby, transfer technologií, dary, nadační příspěvky nebo výnosy kolejí a menz. U každého významného zdroje je vhodné zjistit jeho stabilitu, účelové omezení a náklady, které jsou nutné k jeho získání.

4. Fondy: úspory, rezervy a závazky do budoucna

Veřejná vysoká škola vytváří sedm zákonem stanovených fondů. Zůstatky fondů se převádějí do dalších let, ale jednotlivé fondy nejsou libovolně zaměnitelné.

Fond	Typické využití nebo zdroj
Fond provozních prostředků (FPP)	Překlenutí výkyvů, provozní potřeby a víceleté řízení neúčelových prostředků podle vnitřních pravidel.
Rezervní fond	Krytí ztrát v následujících obdobích.
Fond reprodukce investičního majetku (FRIM)	Investice, obnova dlouhodobého majetku; tvoří se také z vybraných zůstatků kapitálového příspěvku a odpisů.
Stipendijní fond	Zejména převody zákonem určených poplatků za studium; používá se podle stipendijního řádu a vnitřních pravidel.
Fond odměn	Odměňování zaměstnanců podle vnitřních pravidel.
Sociální fond	Zaměstnanecké sociální potřeby; základní příděl může činit nejvýše 1 % stanoveného objemu mzdových nákladů.
Fond účelově určených prostředků (FÚUP)	Nevyčerpané účelové prostředky a účelové dary; použití zůstává vázáno původním účelem.

Pozor na starší materiály: *Od novely účinné v roce 2025 lze za podmínek § 18 odst. 10 zákona o vysokých školách převést do FÚUP až 10 % vybraných účelově určených veřejných prostředků na jednotlivé projekty. Starší příručky často uvádějí limit 5 %. Vždy je rozhodující aktuální zákon a rozhodnutí nebo smlouva poskytovatele, které mohou stanovit odlišný režim.*

Jak číst čerpání fondů

Čerpání fondu není samo o sobě špatně. Fondy existují právě proto, aby škola mohla financovat víceleté investice, vyrovnat dočasné výkyvy nebo reagovat na mimořádné situace. Rozhodující je účel a opakovatelnost:

1. Jednorázové čerpání FPP na mimořádnou opravu může být rozumné.
2. Každoroční krytí běžných mezd z fondu bez plánu nápravy signalizuje strukturální problém.
3. Vysoký zůstatek FRIM může být rezervou na konkrétní investici, nikoli volnými penězi.
4. Vysoký zůstatek FÚUP může představovat neuskutečněné projektové výdaje a závazky, nikoli rezervu.

U každého významného fondu požadujte počáteční stav, plánovanou tvorbu, plánované čerpání, konečný stav a komentář k účelu. Bez pohybu fondu nelze posoudit, zda se rezerva posiluje, nebo postupně rozpouští.

5. Jak se peníze rozdělují uvnitř školy

Po přidělení prostředků MŠMT teprve začíná vnitřní rozpočtový proces. Škola musí rozhodnout, kolik zůstane na centrální úrovni, kolik získají fakulty a další součásti a podle jakých pravidel se budou hradit společné služby.

Vnitřní pravidla rozdělení

Vnitřní metodika může pracovat například s počty studií, ekonomickou náročností programů, výukovým výkonem, výsledky výzkumu, mezinárodní mobilitou, externími příjmy, kvalitou, počty zaměstnanců nebo prostorovou náročností. Často používá víceleté průměry a moderační pravidla, aby jedna součást nečelila skokovému propadu. Transparentní metodika by měla umožnit zodpovědět:

1. Které peníze vstupují do rozdělovacího algoritmu a které jsou přiděleny přímo?
2. Jaké ukazatele a datové zdroje se používají?
3. Jaké jsou váhy ukazatelů a proč?
4. Jak se zachází s chybami nebo později aktualizovanými daty?
5. Jaké jsou limity meziročního růstu a poklesu?
6. Kdo a za jakých podmínek může udělit výjimku nebo kompenzaci?
7. Jaké chování jednotlivé ukazatele motivují a nevytvářejí nežádoucí pobídky, například k maximalizaci počtu studujících, výstupů nebo externích příjmů bez dostatečného zohlednění jejich kvality a skutečného přínosu?

Centralizované zdroje

Centralizované zdroje financují činnosti společné pro více součástí: informační systémy, knihovny, rektorát, pojištění, energie společných budov, velké opravy, bezpečnost, společné licence, strategické projekty, rezervy nebo spolufinancování investic. Mohou se skládat z přímého vyčlenění části příspěvku, odvodů součástí, režií projektů nebo čerpání centrálních fondů.

Samotné procento centralizace neříká, zda je vysoké nebo nízké. Smysl má pouze ve spojení s rozsahem služeb, které centrum poskytuje, a s meziročním srovnáním.

Čtyři otázky k centralizaci: *Kolik se centralizuje? Z jakého základu se odvod počítá? Co je za tuto částku poskytováno? Jak se vyhodnocuje kvalita a efektivita centrálně hrazených služeb?*

Přímé přidělení, odvod a přefakturace

Stejná služba může být financována různými způsoby. U přímého přidělení dostane centrální součást prostředky přímo v rozpočtu. U odvodu přispívají součásti podle stanoveného klíče. U přefakturace nebo interního přeúčtování se náklad rozděluje podle skutečného nebo modelového využití.

Při konsolidaci rozpočtu se musí odstranit vnitřní vztahy, aby jeden interní výnos a odpovídající interní náklad nebyly v celkovém rozpočtu školy započteny dvakrát.

Stabilizační a moderační pravidla

Stabilizační pravidla tlumí prudké změny vyvolané novými daty nebo metodikou. Pomáhají součástem přizpůsobit kapacity, zároveň ale mohou dlouhodobě udržovat historické nerovnováhy. Senát by měl vědět, z jakého zdroje jsou kompenzace hrazeny, jak dlouho platí a zda existuje plán přechodu na cílové rozdělení.

6. Jaké podklady má senát požadovat

Jeden souhrnný list zpravidla nestačí. Rozpočet je možné odpovědně posoudit pouze tehdy, když podklady propojují čísla, použitou metodiku a věcný komentář. Pokud některé z potřebných materiálů chybějí nebo nejsou dostatečně podrobné, neváhejte si je před projednáváním rozpočtu vyžádat.

Minimální rozpočtový balíček

1. Návrh rozpočtu výnosů a nákladů školy, rozdělený na neinvestiční a investiční část
2. Střednědobý výhled nejméně na dva další roky
3. Pravidla sestavení rozpočtu nebo popis rozdělovacího algoritmu
4. Rozdělení hlavních zdrojů mezi fakulty a další součásti
5. Položkový rozpočet centralizovaných zdrojů
6. Přehled fondů - počáteční stav, tvorba, čerpání a plánovaný zůstatek
7. Srovnání s minulým rokem a poslední známou skutečností
8. Komentář k významným meziročním změnám, nejistotám a jednorázovým položkám
9. Přehled plánovaných investic, jejich zdrojů a budoucích provozních dopadů
10. Informaci o zásadních rizicích, spolufinancování projektů a závazcích udržitelnosti

Jak číst hlavní tabulky

Výnosy podle zdrojů

Zajímejte se, jaký podíl tvoří příspěvek, dotace na výzkum, evropské projekty, vlastní výnosy a použití fondů. Rozlišujte zdroje volněji použitelné od účelově vázaných. Vysoký růst účelových projektů může působit jako celkové bohatnutí školy, aniž by se zlepšila její schopnost financovat mzdy a běžný provoz.

Náklady podle druhu

Největší položkou bývají osobní náklady. Sledujte také energie, služby, opravy, stipendia, odpisy a interní náklady. U osobních nákladů se ptejte, zda rozpočet zahrnuje tarifní růst, změny počtu zaměstnanců, dohody, odvody a očekávanou inflaci.

Rozpočet podle součástí

Porovnávejte nejen absolutní částky, ale také úkoly a strukturu jednotlivých součástí. Fakulta s laboratořemi, uměleckými provozy nebo klinickou výukou má jiné náklady než fakulta s převahou seminární výuky. Samotná částka na studenta proto není univerzálním měřítkem efektivity.

Investiční rozpočet

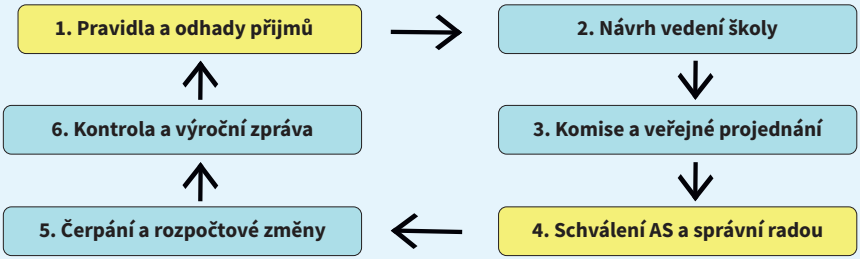
U každé větší investice požadujte celkové náklady, zdroj financování, nutné spolufinancování, harmonogram a budoucí provozní náklady. Nová budova nebo zařízení může zatížit rozpočty energií, údržbou a personálními náklady po mnoho let.

Střednědobý výhled

Střednědobý výhled není formální příloha. Má ukázat, zda jsou trvalé závazky kryty trvalými zdroji, jak se projeví končící projekty, investice, mzdy, demografický vývoj nebo změny financování. Pokud jsou všechna čísla na další dva roky mechanicky stejná, ptejte se, jaké předpoklady byly skutečně modelovány.

7. Rozpočtový proces v akademickém senátu

Roční rozpočtový cyklus

Schválení rozpočtu kontrolní role senátu nekončí.

Schéma 2. Rozpočtový cyklus pokračuje i po schválení návrhu.

Před předložením návrhu

Dobrá praxe začíná dříve než sedm dní před hlasováním. Ekonomická komise by měla znát harmonogram, termín zveřejnění pravidel MŠMT, termín přípravy vnitřního rozdělení a očekávané datum schválení. Sedm dní je zákonné minimum, nikoli doporučená doba pro prostudování rozsáhlého rozpočtového materiálu. U zásadních nebo mimořádně složitých návrhů by proto měly být podklady zpřístupněny s větším předstihem.

Pokud vedení připravuje zásadní změnu metodiky, je vhodné projednat principy ještě před vložením konkrétních čísel.

Projednání v ekonomické komisi

Komise má prostor pro technickou diskusi, kontrolu výpočtů a vyjasnění pojmů. Otázky a odpovědi by měly být dostupné všem členům senátu. Pokud komise obdrží aktualizovanou tabulku, musí být zřejmé, co se změnilo, proč a jaký má změna dopad.

Projednání v plénu

Plénum by mělo dostat stručné shrnutí hlavních změn, rizik a stanoviska komise. Senátor má právo žádat vysvětlení i tehdy, když není členem ekonomické komise. Technická složitost návrhu nesmí nahradit politickou a strategickou diskusi o prioritách.

Pozměňovací návrhy a podmínky schválení

Možnost podávat pozměňovací návrhy upravuje jednací řád a vnitřní praxe školy. U návrhu, který mění jednu položku, musí být vždy uveden zdroj krytí a popsán dopad na ostatní části rozpočtu. Současně musí být zřejmé, zda jde o jednorázovou změnu, nebo zda návrh vytváří závazek také pro další roky. Bez těchto informací vzniká rozpočtově neúplné rozhodnutí.

Senát může v usnesení požádat o doplňující informaci nebo pravidelné vyhodnocení. Neměl by však schvalovat rozpočet na základě neurčitého příslibu, že zásadní chybějící část bude doplněna později, pokud bez ní nelze návrh posoudit.

Po schválení akademickým senátem

Po schválení akademickým senátem předkládá rektor rozpočet a střednědobý výhled správní radě. Ta musí o návrhu rozhodnout do dvou týdnů od jeho postoupení; pokud v této lhůtě nerozhodne, považuje se návrh za schválený. Neschválí-li jej, vrátí jej s uvedením důvodů k novému projednání akademickému senátu. Senát může připomínky správní rady přijmout a upravený návrh schválit prostou většinou, nebo setrvat na původním návrhu třípětinovou většinou všech členů. V takovém případě již další schválení správní radou není potřeba (§ 14 odst. 5 zákona o vysokých školách).

Když senát návrh neschválí

Další postup určuje zákon a vnitřní předpisy školy. Prakticky je důležité jasně zaznamenat důvody neschválení a vymezit, jaké změny nebo podklady jsou potřeba. Neschválení nemá být překvapením po týdnech bez komunikace; zásadní výhrady je vhodné formulovat už při projednání v komisi.

Dobrá formulace stanoviska komise: *„Komise doporučuje návrh schválit a současně žádá o předložení informace o čerpání centralizovaných rezerv k 30. září.“ Stanovisko odděluje rozhodnutí o rozpočtu od následné kontroly.*

8. Praktický postup analýzy rozpočtu

Krok 1 - Ověřte rozsah schvalovaného materiálu

Zjistěte, které tabulky a přílohy jsou součástí návrhu usnesení. Některé školy schvalují nejprve pravidla rozdělení a normativní zdroje, později rozpočty součástí a konsolidovaný rozpočet. Nepředpokládejte, že vše označené slovem „rozpočet“ má stejný právní režim.

Krok 2 - Sjednoťte jednotky a období

Zkontrolujte, zda jsou částky uvedeny v korunách, tisících nebo milionech korun a zda tabulky pracují s kalendářním či akademickým rokem. Častým zdrojem nedorozumění je srovnání různých jednotek nebo jiných datových okamžiků.

Krok 3 - Porovnejte plán se skutečností

Minulý schválený rozpočet ukazuje původní očekávání, skutečnost ukazuje reálný vývoj. Pokud se pravidelně významně liší, je třeba zjistit, zda jsou odhady realistické a zda senát dostává včas rozpočtová opatření.

Krok 4 - Najděte pět největších změn

Seřaďte položky podle absolutní meziroční změny a podle procentní změny. Malá položka může růst o stovky procent bez významného dopadu; velká položka může mít zásadní dopad i při několika procentech.
Meziroční změna v procentech se počítá jako:

(návrh běžného roku - srovnávací hodnota) / srovnávací hodnota x 100

Krok 5 - Oddělte trvalé a jednorázové zdroje

Mzdy, energie a pravidelné služby jsou opakující se náklady. Prodej majetku, mimořádná dotace nebo čerpání fondu jsou jednorázové zdroje. Pokud jednorázové peníze financují trvalý závazek, vyžadujte plán pro další roky.

Krok 6 - Rozlište volné a účelové peníze

U každého hlavního výnosu si označte, zda je normativní, účelový, investiční nebo provozní. Celkový objem rozpočtu sám o sobě neříká, kolik má škola prostoru pro vlastní priority.

Krok 7 - Projděte fondy a rezervy

Spočítejte plánovaný konečný stav a zjistěte, zda je podložen konkrétními závazky. U rezerv ověřte, kdo může rozhodnout o jejich použití a jak bude o čerpání informován senát.

Krok 8 - Zkontrolujte centralizované zdroje

Porovnejte jejich objem, podíl na relevantním základu a položkovou strukturu. Hledejte nové položky, významné nárůsty a přesuny nákladů mezi centrem a součástmi.

Krok 9 - Přeložte čísla do dopadů

Každou významnou změnu převeďte na konkrétní důsledek: počet stipendijních měsíců, rozsah otevírací doby knihovny, kapacitu poradenství, počet opravených kolejí, cenu jídla nebo dostupnost výuky.

Krok 10 - Sepište otázky a závěr

Rozdělte otázky na technické, strategické a studentské. Po obdržení odpovědí formulujte, zda doporučujete návrh schválit, vrátit k dopracování, nebo schválit s navazujícím kontrolním požadavkem.

9. Studentský pohled na rozpočet

Studentský senátor nezastupuje pouze „studentské položky“. Kvalitu studia ovlivňují mzdy vyučujících, technický stav budov, informační systémy i personální stabilita. Přesto existují oblasti, kde je studentská zkušenost nenahraditelná.

Stipendia

Sledujte celkový objem i pravidla rozdělení prospěchových, doktorských, sociálních, ubytovacích, mimořádných a dalších stipendií. Zajímejte se, zda mezi růstem nákladů studentů a výší stipendijní podpory nevzniká dlouhodobá mezera. U stipendijního fondu porovnávejte tvorbu, čerpání a zůstatek.

Koleje a menzy

Rozpočet kolejí a menz může být veden odděleně a výrazně závisí na cenách energií, potravin, mzdách a investicích do budov. Ptejte se na cenotvorbu, plán oprav, obsazenost, kvalitu služeb a případnou podporu z centrálních zdrojů. Rozhodnutí odložit opravu může krátkodobě zlepšit výsledek, ale zvýšit budoucí náklady.

Dostupnost a kvalita studia

Finanční dopad mají velikost studijních skupin, nabídka volitelných předmětů, laboratorní výuka, praxe, dostupnost studijních materiálů, knihovní zdroje, digitální systémy, mobilita i podpora studentů se specifickými potřebami.

Poradenství a bezpečné prostředí

Psychologické, kariérní, právní a sociální poradenství často tvoří malou rozpočtovou položku, ale má vysoký dopad. Zjišťujte nejen částku, ale i kapacitu služby, čekací dobu, počet odborníků a stabilitu financování po skončení projektů

Studentské organizace a participace

Podpora studentských organizací, spolků, reprezentace a kulturních aktivit má být založena na transparentních pravidlech. Senát má sledovat, zda nejsou prostředky nahodilé, zda je možné předvídat výzvy a zda administrativní požadavky odpovídají výši podpory.

Samostatnou pozornost si zaslouží financování studentské reprezentace. Studentská část akademického senátu a další reprezentativní orgány by měly mít přiměřené a předvídatelné podmínky pro svou činnost, včetně možnosti účastnit se školení, konzultovat odborné otázky a nezávisle získávat podklady potřebné pro rozhodování. Financování přitom nesmí být nastaveno tak, aby omezovalo jejich kritickou a kontrolní roli.

Studentský test rozpočtu: *Zlepšuje návrh dostupnost, kvalitu a předvídatelnost studia? Pokud se některá služba omezuje, je zřejmé proč, jak dlouho a jaké řešení škola nabízí?*

10. Varovné signály a vhodné otázky

Varovný signál	Co může znamenat	Na co se zeptat
Rozpočet je vyrovnán vysokým čerpáním FPP.	Běžné výnosy nestačí na běžné náklady.	Je čerpání jednorázové? Jaký je plán po vyčerpání fondu?
Výnosy z projektů výrazně rostou, ale režie ne.	Škola může podhodnocovat nepřímé náklady.	Kryjí režie administraci, prostory, IT a spolufinancování?
Chybí očekávaná skutečnost minulého roku.	Srovnání s původním plánem může skrýt odchylky.	Jaké jsou poslední dostupné výsledky a prognóza do konce roku?
Centralizace roste bez položkového komentáře.	Více peněz se přesouvá mimo přímé rozpočty součástí.	Které služby nebo závazky nárůst vysvětlují?
Osobní náklady jsou pod úrovní očekávané skutečnosti.	Rozpočet může předpokládat nevyřčené úspory nebo neobsazená místa.	Jaké personální změny jsou v plánu započteny?
Investice nemá uvedené budoucí provozní náklady.	Rozhodnutí podhodnocuje celkové náklady vlastnictví.	Kolik budou stát energie, údržba a personál v dalších letech?
Významná rezerva je bez pravidel čerpání.	Rozhodovací pravomoc je příliš neurčitá.	Kdo rozhoduje a kdy dostane senát informaci?
Rozdělovací algoritmus se změnil bez modelu dopadů.	Součásti nemohou předvídat financování.	Jaký je dopad proti staré metodice a proč je změna vhodná?
Klesají prostředky na studenta bez vysvětlení.	Může se zhoršovat kvalita nebo dostupnost služeb.	Které činnosti budou omezeny a jak se změří dopad?
Rozpočet se schvaluje pozdě v roce.	Součásti dlouho hospodaří v nejistotě.	Jaká pravidla platila do schválení a jaké závazky již vznikly?
Stipendia a přímá podpora studujících nominálně stagnují, zatímco životní náklady rostou.Reálná hodnota podpory klesá a studium může být hůře dostupné pro ekonomicky znevýhodněné studující.Jak se změnila reálná hodnota podpory a jaký dopad má její vývoj na dostupnost a úspěšné dokončování studia?	Stipendia a přímá podpora studujících nominálně stagnují, zatímco životní náklady rostou.Reálná hodnota podpory klesá a studium může být hůře dostupné pro ekonomicky znevýhodněné studující.Jak se změnila reálná hodnota podpory a jaký dopad má její vývoj na dostupnost a úspěšné dokončování studia?	Stipendia a přímá podpora studujících nominálně stagnují, zatímco životní náklady rostou.Reálná hodnota podpory klesá a studium může být hůře dostupné pro ekonomicky znevýhodněné studující.Jak se změnila reálná hodnota podpory a jaký dopad má její vývoj na dostupnost a úspěšné dokončování studia?

Dalším varovným signálem je dokument, ve kterém jsou změny vysvětleny pouze větou „dle metodiky“ nebo „dle rozhodnutí vedení“. Senát potřebuje znát alespoň princip, datový základ, dopad a odpovědnost.

11. Příklad: co lze vyčíst z rozpočtu VUT 2026

Následující příklad neslouží jako vzor pro všechny školy. VUT je velká technická univerzita a její struktura příjmů, nákladů i vnitřního rozdělení se může výrazně lišit od malé, neuniverzitní nebo umělecké vysoké školy. Příklad ukazuje především způsob, jakým lze z textové části, pravidel sestavení rozpočtu a příloh vytáhnout otázky podstatné pro senátorské rozhodování. Stejný postup je nutné vždy přizpůsobit charakteru konkrétní školy.

Ukazatel VUT 2026	Hodnota uvedená v podkladech	Co z ní senátor zjistí
Příspěvek A + K	1 815 340 tis. Kč	Meziročně více o 50 593 tis. Kč. Růst celku je nutné porovnat s růstem nákladů a vnitřním rozdělením.
Fixní část A	1 431 058 tis. Kč	Tvoří většinu institucionálního příspěvku VUT.
Výkonová část K	384 283 tis. Kč	Meziročně roste jen mírně; rozhodující je postavení VUT v segmentu 4 a v jednotlivých indikátorech.
IP DKRVO započtená do návrhu	613 168 tis. Kč	V době přípravy nebyla známa konečná alokace; rozpočet počítal s ekvivalentem předchozího roku a předpokládal
Specifický vysokoškolský výzkum	75 285 tis. Kč	Skutečná dotace meziročně klesla, rozdíl proti dříve použitému odhadu měl být kryt z centrálního FPP.
Podíl centralizace *	21,68 % relevantních normativních zdrojů	Objem odvodu vzrostl přibližně o 9 mil. Kč, podíl však zůstal zhruba stabilní.
Centralizovaný FPP - vykázaný zůstatek	přibližně 450,2 mil. Kč	Jde o významný víceletý zdroj, jehož plánované použití je třeba číst společně s konkrétními závazky a rezervami.

Zdroj: Rozpočet VUT 2026 - textová část a Pravidla sestavení rozpočtu VUT pro rok 2026, podklady předložené Akademickému senátu VUT v květnu 2026. Částky jsou zaokrouhleny.

Lekce 1 - Přidělení MŠMT a vnitřní rozdělení jsou dvě různé věci

VUT pro vnitřní výkonovou část používá vlastní soubor vah a doplňuje parametr kvality. Některé indikátory MŠMT mají uvnitř VUT jinou váhu; například zaměstnanost absolventů byla ve vnitřním modelu pro rok 2026 nastavena na nulu a část graduation rate byla nahrazena vlastním parametrem kvality. Senátor proto nemůže z celostátních pravidel automaticky odvodit, kolik dostane konkrétní fakulta.

Lekce 2 - Neznámá alokace musí mít popsaný mechanismus aktualizace

U IP DKRVO návrh pracoval s předběžnou hodnotou a předpokládal následný dodatek. Podstatné není jen to, že částka nebyla známa, ale zda je předem jasné, jak bude rozdíl rozdělen, kdo dodatek schválí nebo projedná a jak budou součásti informovány.

* Podíl centralizace se nedá srovnávat meziuniverzitně a vztahuje se vždy ke konkrétnímu nastavení dané vysoké školy.

Lekce 3 - Centralizace se posuzuje podle obsahu

VUT rozlišuje mandatorní výdaje, centralizované aktivity, centralizované součásti a rezervy. V roce 2026 tvořily významnou položku například centralizované IT služby ve výši 70 mil. Kč. Taková informace umožňuje senátu diskutovat nejen procento odvodu, ale i konkrétní službu a její přínos.

Lekce 4 - Změna celostátní metodiky může mít konkrétní studentský dopad

Po zrušení ukazatele J bylo třeba řešit budoucí podporu stravování. Rozpočet VUT zároveň vyčlenil 8 mil. Kč z centrálního FRIM pro Koleje a menzy jako ekvivalent podílu VUT na přesunuté alokaci. Pro studentské senátory je to příklad otázky, která propojuje celostátní rozpis, investice a každodenní dostupnost služeb.

Lekce 5 - Mzdové rozhodnutí musí mít víceleté krytí

Navýšení tarifů v roce 2026 mělo být financováno kombinací provozních prostředků nebo fondů součástí a centrálního FPP. Při podobném rozhodnutí je nutné sledovat nejen první rok, ale také to, z jakých stabilních výnosů budou vyšší mzdy hrazeny po vyčerpání jednorázového příspěvku fondu.

12. Kontrola po schválení

Průběžná informace o hospodaření

Senát může požadovat čtvrtletní nebo pololetní informaci, alespoň v rozsahu hlavních výnosů, osobních nákladů, energií, centralizovaných zdrojů, fondů a významných investic. Nejde o nahrazování řízení školy, ale o plnění zákonné kontrolní role.

Rozpočtové změny

Vnitřní předpis má určit, které změny může provést rektor, kvestor, děkan nebo vedoucí součásti a které se vracejí do senátu. Senátor má sledovat zejména změny, které mění schválené priority, významně navyšují čerpání fondů, přesouvají prostředky mezi běžnou a investiční částí nebo zakládají nový dlouhodobý závazek.

Výroční zpráva o hospodaření

Výroční zpráva uzavírá kontrolní cyklus. Porovnejte ji s rozpočtem, nikoli pouze s minulou výroční zprávou. Ptejte se:

1. Kde byla skutečnost výrazně jiná než plán?
2. Které výnosy nebo náklady byly pouze přesunuty do dalšího roku?
3. Jak se změnily zůstatky fondů?
4. Jaký byl výsledek hlavní a doplňkové činnosti?
5. Byly splněny plánované investiční a studentské priority a byly na ně skutečně použity schválené prostředky?
6. Jaké konkrétní výsledky financování přineslo – například zda se zvýšila kapacita psychologického poradenství, zkrátily čekací doby, zlepšila dostupnost kolejí nebo rozšířila nabídka služeb pro studující?
7. Jaká zjištění přinesly interní a externí kontroly?

Zákon ukládá VVŠ výroční zprávu o hospodaření zveřejnit. Veřejnost podkladů je důležitou součástí odpovědnosti školy.

13. Kontrolní seznam studentského senátora

Před jednáním

1. Mám návrh rozpočtu, pravidla rozdělení, střednědobý výhled a všechny přílohy?
2. Vím, co přesně je předmětem schválení a jaké usnesení je navrženo?
3. Jsou podklady zveřejněny nejméně sedm dnů před projednáváním?
4. Vidím srovnání s plánem a skutečností minulých let?
5. Rozumím pěti největším meziročním změnám?
6. Znám předpoklady neznámých nebo předběžných příjmů?
7. Mám přehled tvorby a čerpání fondů?
8. Znám objem, základ výpočtu a strukturu centralizovaných zdrojů?
9. Umím popsat hlavní dopady na studující?
10. Mám písemně připravené otázky?

Při jednání

1. Odpověď uvádí konkrétní číslo, zdroj dat nebo termín doplnění?
2. Je u každého nového výdaje uveden zdroj krytí?
3. Jsou jednorázové a trvalé položky jasně odděleny?
4. Jsou rizika popsána včetně variant dalšího postupu?
5. Rozumějí návrhu i senátoři mimo ekonomickou komisi?
6. Je zřejmé, co se změnilo v poslední verzi materiálu?

Po schválení

1. Je zveřejněno konečné schválené znění?
2. Je v zápisu zachycena diskuse, přijaté podmínky a navazující požadavky?
3. Je určen termín průběžné kontroly?
4. Sleduji rozpočtová opatření a významné čerpání rezerv?
5. Porovnám výroční zprávu o hospodaření se schváleným rozpočtem?

Jedna věta, kterou je dobré používat: *„Prosím o vysvětlení dopadu této změny proti poslední známé skutečnosti a o uvedení zdroje jejího krytí v letošním i následujícím roce.“*

14. Slovník nejčastějších zkratek a pojmů

Zkratka nebo pojem	Význam
A	Fixní část institucionálního příspěvku MŠMT
K	Výkonová část institucionálního příspěvku MŠMT
P	Část společenské poptávky rozpočtového okruhu I
C, S, U	Ukazatele podpory doktorských, sociálních a ubytovacích stipendií
I	Programy rozvoje a podpory strategického řízení VVŠ
D	Mezinárodní spolupráce, například vybrané mobility a podpora Evropských univerzit
F	Fond vzdělávací politiky
FUČ	Fond umělecké činnosti
IP DKRVO	Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace
SVV	Specifický vysokoškolský výzkum, obvykle prostřednictvím studentských grantových soutěží
KEN	Koeficient ekonomické náročnosti studijního programu
FTE	Přepočtený počet pracovních úvazků
SIMS	Sdružené informace matrik studentů
RIV	Rejstřík informací o výsledcích výzkumu, vývoje a inovací
RUV	Registr uměleckých výstupů
VZoH	Výroční zpráva o hospodaření
HČ / DČ	Hlavní činnost / doplňková činnost
NEI / INV	Neinvestiční / investiční prostředky
FPP	Fond provozních prostředků
FRIM	Fond reprodukce investičního majetku
FÚUP	Fond účelově určených prostředků
Centralizace	Souhrn prostředků vyčleněných nebo odváděných na společné náklady a služby školy
Konsolidace	Odstranění vnitřních vztahů při sestavení rozpočtu školy jako celku, aby se interní výnosy a náklady nezapočítaly dvakrát
Rozpočtové opatření	Změna schváleného rozpočtu provedená podle vnitřních pravidel
Střednědobý výhled	Plán základních rozpočtových veličin nejméně na dva roky následující po rozpočtovaném roce
Repre komise	Reprezentativní komise pro rozpis rozpočtu veřejných vysokých škol

Použité zdroje a aktuálnost

Příručka vychází z právního stavu a podkladů dostupných k 1. září 2026. Metodiky financování se mění každoročně; před projednáním konkrétního rozpočtu je nutné ověřit aktuální pravidla MŠMT a vnitřní předpisy vysoké školy.

1. Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, zejména § 9, § 15, § 18 až 21 a § 27. Aktuální znění: https://www.e-sbirka.cz/sb/1998/111
2. MŠMT. Pravidla pro poskytování příspěvku veřejným vysokým školám pro rok 2026, č. j. MSMT-5003/2026-2. https://msmt.gov.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/pravidla-pro-poskytovani-prispevku-verejnym-vysokym-skolam
3. Pravidla sestavení rozpočtu VUT pro rok 2026, materiál pro Akademický senát VUT ze dne 19. 5. 2026.
4. Rozpočet VUT 2026 - textová část a přílohy, materiál pro Akademický senát VUT ze dne 19. 5. 2026.
5. Studentská Komora Rady Vysokých Škol. Vysoké školy a legislativa - příručka senátora/senátorky, 2024. www.skrvs.cz/wp-content/uploads/2024/02/Prirucka-senatorky_senatora.pdf

Tato příručka je metodickým a vzdělávacím materiálem. Nenahrazuje právní, účetní ani daňové poradenství a nemůže postihnout specifika všech veřejných vysokých škol.

Studentská komora Rady vysokých škol

@skrvs.cz

www.skrvs.cz